Yıl: 3; Sayı: 96
19 Mayıs 1950 Cuma
CUMA
İdarehane: Ankara cad. No. 33 İstanbul
Telefon : 25088

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

SAYISI 5 KURUŞ

İstanbulda sekiz işçi adaydan yalnız ikisi milletvekili oldu.

D.P. listesi İzmirden de bir işçi Milletvekili çıkardı.

Geçen devrede işçi davasına büyük hizmetler eden Reşat Şemsettin Sirer, Hulûsi Oral, işçi Ali Rıza Arı, işçi Sabri Koçer Milletvekili seçilmediler

14 Mayıs 950 Pazar günü yapılan Milletvekili seçimleriyle 9.cu Büyük Millet Meclisi üyeleri tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Şehrimizdeki 27 Milletvekilliğinin hepsini de yeni iktidar partisi yani Demokrat Parti kazanmıştır.

Daha evvel İstanbul Milletvekili adayları arasındaki işçileri resimleriyle beraber okuyucularımıza takdim etmiştik. Seçimlerin neticeleri alınmış ve şehrimizin sekiz işçi Milletvekili adayı arasından ancak ikisi seçilebilmiştir. Bu iki işçi milletvekilinin Demokrat Parti listesinde yer alarak seçilmiş olmaları üzerinde durmak lâzımdır. Yarım milyonu bulan işçinin Büyük Millet Meclisinde daha çok Milletvekili ile temsili dâvanın tahakkuku ve gelişmesi için elbette faydalı olacaktı. Bu neticeden anlıyoruz ki, işçi arkadaşlar İşçilere değil, mensubu oldukları partilerin listelerine rey vermişlerdir. Aksi halde yalnız İstanbuldan sekiz işçi Milletvekilinin çıkması lâzımdı.

Yeni İşçi Milletvekilleri Şişe ve Cam Sanaayi İşçileri Sendikası Başkanı arkadaşımız Ahmet Topçu ile İhsan Altıneldir.

Seçim neticelerini öğrendikten sonra Ahmet Topçu ile görüştük. Bize şunları söyledi:

— Memleketime ve milletime daha faydalı olacağımı düşünerek Milletvekili seçildiğime memnunum. Yalnız diğer partilerin listelerinde yer almış olan işçi arkadaşlarımla müstakil işçi adaylarının kazanmamaları bir işçi olarak beni müteessir etmiştir.

Fakat bütün işçi arkadaşlarım şuna emin olsunlar ki, Büyük Millet Meclisinde kazanamıyan işçi adayların yokluğunu

D. P. İst. İşçi Milletvekili
AHMET TOPÇU

hissettirmiyeceğim. İşçi dâvasında bir sendika üyesi, olarak bugüne kadar nasıl çalıştımsa bir Milletvekili olarak da aynı şekilde çalışacağım. Sendikamın ve Birliğimin mensubu kalmakla daima iftihar edeceğim.

Yeni iktidar ve İşçi davası

İktidar Partisi 14 mayıs seçimlerini kaybetti ve muhalefet Partisi iktidara geçti. Bu iktidar değişikliğinde, bütün vatandaşlar arasında işçilerin de büyük bir hissesi vardır. Çünkü, İstanbul, İzmir, Bursa, Zonguldak ve Adana gibi işçilerin kalabalık bulunduğu şehirlerde İktidar Partisi seçimi kaybetmiştir. Yalnız bu 5 ilden 70 kadar milletvekili çıkmıştır. Buralardaki işçi kitlelerinin reyleri yeni İktidar Partisi lehine ağır basmasa idi, bu 5 şehirde seçim neticesi değişebilirdi.

Uyanık Türk işçisi 14 mayıs günü oyunu kullanırken muhakkak ki, işçi dâvasını gözönünde tutmuştur. 4—5 senedenberi işçilerin hayatını tanzim ve refahını teminle devam eh:nı temin maksadiyle devam edede değelmekte olan sosyal hareketlerin iktidar değişmesiyle durmıyacağını hesaba katmıştır. Bu itibarla, iktidarın değişmesinin bütün Türk milleti için olduğu gibi Türk işçisi için de hayırlı olmasını temenni ederiz.

Yalnız şu var ki, işçi meselelerini iktidarı kaybeden Parti ile iktidarı kazanan Parti aynı şekilde mütalea etmemektedir.

Eski iktidar, işçi meselelerini devletçi bir görüşle ele almış ve yürütmüştür. Bunun içinde, işçi ile işveren arasında devleti hakem kılmış, grev ve lokavt müesseselerini tanımamıştı.

Yeni iktidar ise, işçi meselelerini liberal bir görüşle mütalea etmektedir. Bunu içindir ki, işçiye grev hakkı vadetmiştir. Bu Parti muhalefette iken, lokavt hakkını da tanıyacağını söylememiş ve programına almamıştır. Fakat, grev hakkı tanınınca tabii olarak işverenlere de lokavt (yani işçilere toptan yol verme) hakkı tanıyacaktır.

(Devamı 3 de)

HÜRBİLEK

Bir Sendika Başkanının işine nihayet verildi

Y. Çimento Fafrikası işçileri Sendikası Başkanı N. Can, bu kanunsuz hareket karşısında sendikaya baş vurdu

İşçi Sendikaları Birliği de harekete geçti

Yunus Çimento fabrikası İşçileri Sendikası Başkanı Niyazi Can Dalibar işinden çıkarılmıştır. İşveren Niyazi Can'a yazdığı bir mektupla kendisine yapılan iki ihtara rağmen vazifesine dikkat etmediğini bildirmiş ve iş kanunun 16. cı maddesine göre işine son verildiğini ilâve etmiştir.

İleri sürülen iddiaların, tekrarlanan ihtarların bir tertip olduğuna muhakkak nazariyle bakılabilir.

Niyazi Can Dalibar, Sendika Başkanı olarak, işçi arkadaşlarının haklarının çiğnenmemesi için azamî titizlik göstermiş ve bu yolda her türlü mücadeleden kaçmamıştır.

İşveren sırf onu bu yoldaki çalışmalarından alakoymak maksadiyle böyle bir hattıhareketi ihtiyar etmiş bulunmaktadır.

Sendika Başkanı N. CAN

Hâdiseyi naklediyoruz:

Anadolu Çimentoları Türk Anonim Şirketi idarecilerinden Leleux, Kenan ve Sameray imzalarıyla Niyazi Can'a şöyle bir yazı gönderilmiştir:

İmalât şeflerinden
Bay Niyazi Dalibar,

8.3.950 ve 5.5.950 tarihlerinde size yapılmış olan iki ihtarlar da vazifenize dikkat etmedi-

(Devamı 4 üncüde)

Y. Çimento Fabrikası faciasının iç yüzü

İdare kanunları hiçe sayıyor - Gayri sıhhi şerait Burada çalışanların hayatları her an tehlikede

Yunus Çimento Fabrikası İşçileri Sendikasından bir yazı aldık. Bu fabrikada işçilere karşı gösterilen zorlukları, kanunsuz hareketleri açıklaması bakımından önemli bulduk ve aynen neşrediyoruz:

12 Mayıs 1950 tarihli Hürbilek gazetesi, sayı 95 sahife dörtteki Sendikamız tarafından resmen verilmiş olan arkadaşımız Mustafa Özdemir'in ölümünün haberi ile, sahife birdeki hakikata çok yakın olan havadis faciayı bildirdiği ise de, Fabrika Müdüriyeti hakikatı boğmağı ve her defasında yaptığı gibi Türk Adaletini yanlış yola sevketmek için bulunduğu hareketlere ve çıkardığı şayialara karşı koymak için, facianın içyüzünün aydınlatılması Sendikamızca elzem görülmüştür.

Ölen arkadaşımız Mustafa Özdemir fabrikada takriben bir seneden beri çalışıp Pendikte oturuyordu. Evli idi ve bakmağa mükellef olduğu eşi iki küçük

(Devamı 4 üncü sa: de)

İşinden çıkarılan mümessiller

Çıkvaşvili lâstik fabrikasında tensikata tabi tutulan işçi mümessillleri meselesi Vilâyet Hakem Kuruluna intikal etti

7 Şubat 1950 günü Mihail Çıkvaşvili lâstik fabrikasında yapılan yolsuz tensikat üzerine tensikata tâbi tutulan 21 işçi ile beraber iki işçi mümessillinin de Bölge Çalışma Müdürlüğü vasıtası ile Vilâyet Hakem Kuruluna başvurduklarını yazmıştık. 17 Mayıs 1950 günü Vilâyet Hakem Kurulunda bu mes'ele görüşülmüştür. İşveren; yaptığı tensikatı mevsim icabı olarak göstermeğe gayret etmekte, tensikata tâbi tutulan işçiler ise tarih ve şahıs göstererek tensikattan sonra mezkûr fabrikaya işçinin kabul edildiğini iddia ve ispat etmektedirler. Diğer taraftan 5518 sayılı kanunun 78 inci maddesine göre işçi mümessillerinin suçsuz ve sebepsiz

(Devamı 4 üncüde)

İşçi birlikleri üyelikleri

Büyük Britanyadaki İşçi Birliklerinin üyelik sayısı şimdi 10 milyona yaklaşmaktadır. 1948 yılı sonunda Birlikler üyelerinin yekûnu 9.300.000 olup, 1949 da bu yekûnun tedricen arttığı bilinmektedir. 1933 te yekûnu 4.400.000 olduğu gözönünde tutulursa, genişleme temposunun dikkate şayan olduğu teslim edilir.

Memlekette, başlıca hedefleri işçi ücretleri ve hizmet şartlarını işveren müesseselerle pazarlık ve tespit etmek olan 700 İşçibirliği teşekkülü mevcuttur. İngiliz İşçi Birliklerinin en dikkate şayan tarafı, mensuplarının sayıca çokluğundan ziyade, çalışan halkın büyük bir kısmının bu harekete dahil olmalarındadır. Bundan 30 yıl evvel İşçi Birliği hareketinde yine seri bir büyüme devresi yer almış fakat bunu hemen hemen aynı derecede seri bir inhitat devresi takip etmişti.

1910 ve 1920 yılları arasında İşçi Birlikleri üyelerinin sayısı 6 milyon fazlalaşmak suretiyle 8.350.000 lik bir yekûna ulaşmış fakat müteakip 13 yıl zarfında 4 milyon işçi üyelikten çekilmişlerdi. Bu ilk artış da birinci dünya harbi sırasında ve harbi hemen takip eden yıllarda kazanıldığına göre, şimdi akla yine böyle bir inhitatın yer alıp almıyacağı gelmektedir.

Fakat muhakkak olan cihet şudur: İngiliz İşçi Birliği Hareket yeni üyeler kazanmak için fazla propaganda ve para sarfetmemektedir. Buna ihtiyaç yoktur. Yeni üyeler geniş ölçüde reklâm kampanyalarına lüzum kalmaksızın Birliklere iltihak etmektedirler.

———:o:———

UÇAK KAZALARI ÖNLENECEK

Londra — Uzmanlar kazaya uğrayan tayyarelerdeki yolcuları ve mürettebatı kurtarabilmek maksadiyle yeni yeni araştırmalar yapmaktadırlar. Şimdi öğrenildiğine göre, bu araştırmalardan biri kati neticeler vermiştir. Uzmanlar tayyarenin yanlarına ufak dinamit sopaları infilâk ederek yerleştirmektedirler. Kaza anında bu dinamit sopaları infilâk ederek her yolcunun yanında büyükçe bir delik açmakta ve böylelikle bunlar kolaylıkla aşağıya atlamaktadırlar. Paraşütle atlama tecrübelerinde de yenilikler peşinde koşulmaktadır.

———:o:———

CİMRİLİK REKORU

Londra — Bir kaç apartman sahibi olan ve gayet zengin olan Philippe Garron isminde yetmişlik bir ihtiyar cimriliği son haddine götürmüş, ölmeyecek kadar gıda almaya başlamış, paçavralar içinde dolaşmış fakat bunun da pahalıya mal olmakta olduğunu hissederek ödünç aldığı bir iple kendini asmıştır.

Arkadaş Sendikaya üye ol

KOMÜNİST KONTROLÜ ALTINDA LEHİSTAN

Serbest ve Hususî ticaret daha sıkı takyidat ve tahdidata tabi tutuluyor

Komünist Leh hükûmeti tarafından neşrolunan bir kararnamede bazı serbest ve hususî satış müesseselerinin Cemiyetler dahilinde faaliyette bulunmalarını emreden bir madde vardır. Bu, öteden beri hususî teşebbüs ve ticaretin tahdidi için Komünistler tarafından sarfolunan gayretler hakkında yeni bir delil teşkil etmektedir. Varşovadaki müşahitler 1947 senesinde Leh kooperatifçiliğinin Komünistlerin emriyle devlet kontrolü altına girmesini hatırlatmaktadırlar. Hükûmet o zamandan beri bilhassa kooperatifler vasıtasiyle perakendecilerin faaliyetlerini durdurmak için elinden geleni yapmaktadır. Geçenlerde Komünist Partisinin bir toplantısında beyanatta bulunan Polonya Başbakanı Bierut, halihazırda perakende ticaretinin yüzde kırkının el'an hususî şahısların elinde bulunduğunu söylemiştir (Yani 1947 den beri yüzde elli nispetinde bir azalma vukubulmuştur.) Bu beyanatı teyit eden Leh Dahilî Ticaret Bakan Yardımcısı Kutin halihazırda bütün Polonyada takriben 100.000 hususî dükkân kaldığını bildirmiştir.

Et, balık, buğday ve mensucatın toptan satışı devlet kooperatiflerinin inhisarı altında bulunmaktadır. Başka istihlâk maddelerinin tevziatını da hükûmet o kadar sıkı bir surette kontrol etmektedir ki, bu gibi maddelerin herkesten evvel devlet mağaza ve dükkânlarına sevki teminat altına alınmıştır. Kooperatiflerin tevsii ve geliştirilmesi hemen hemen ikinci dünya harbinin akabinde başlamıştır. 1946 senesinin sonunda kooperatifler tarafından işletilen perakende satış dükkânlarının sayısı 13.000 i, 1947 senesinin sonunda 20.000 ve 1948 in sonunda da 23.000 i bulmuştu. Bu alanda bilhassa Köy Kooperatiflerinin gelişmesi süratlı olmuştur. Bu surette Komünist hükûmeti aynı zamanda köylü sınıfının ihtiyaçlarını ve alış verişini kontrol etmek imkânını sağlamıştır.

Büyük şehirlerde 1947 senesinin yaz aylarında ilk devlet mağazaları açıldığı zaman müstakil Leh Sosyalist Partisi derhal protestoda bulunarak bunun kooperatifçiliğin zararına olacağını iddia etmiştir. O zaman kooperatifler hakikaten müstakil bir tarzda üyelerinin menfaatlerini yürütmekle serbest idiler. Halbuki Komünist Partisinin bütün gayesi kooperatifçiliği devletin kontrolü altına getirmekten ibaretti. Halihazırda devletle kooperatifçilik altında hiçbir fark yoktur, zira kooperatifçilik bir devlet teşekkülü haline getirilmiştir. Bu teşekkülün esas gayesi de herhangi bir bakımdan kooperatif üyesinin değil, hükûmetin yani Komünist Partisinin menfaatlerine hizmet etmekten ibarettir.

Bununla beraber Komünist hususî ticareti ortadan kaldırmak için yalnız bu gibi tedbirlerle iktifa etmemektedirler. «Domiyar Podatkovi» yani fevkalâde vergi ismi altında ihdas ettikleri bir amansız vergi usulü birçok hususî tacirleri faaliyetlerini tatil etmeğe mecbur etmiştir. Bu usul şöyle tatbik olunmaktadır. Günün birinde bir vergi tahsildarı bir ticarethaneye gelip hiç bir makûl esasa dayanmıyan bazı mülâhazalar ileri sürerek ticarethane sahibi tarafından ödenmesine maddeten imkânı olmadığı evvelden tesbit olunan aşırı bir paranın tediyesinde ısrar etmektedir. Bu dâvete icabet edemiyen tacirin dükkânı ve mülkü devlet icrası tarafından derhal mahkemesiz müsadere olunmaktadır. Birçok defalar da «tasfiye» si kararlaştırılmış olan tacir sözde «iktisadî sabotaj» suçundan tevkif edilerek doğrudan doğruya mecburî çalışma kampına sevkolunmaktadır.

Leh Dahilî Ticaret Bakan Yardımcısı ve başka resmî sözcüler tarafından yapılan beyanattan anlaşıldığına göre Polonya'da hususî ticaret ve sanayi serbestiyetine yakın bir atide ölüm darbesinin vurulacağına zerre kadar şüphe yoktur.

Bir milletin sınaî hayâtiyetinin ölçüsü

Milletlerarası şöhreti haiz ticaret ve iş uzmanlarından birçokları Ticaret Fuarlarını ve sergileri, bir memleketin hayatiyet ve istihsal kabiliyetinin yanılmaz bir ölçüsü ve iş'arı telâkki etmektedirler. Bu bakımdan Büyük Britanyanın 1950 yılında, endüstrisiyle ticarî teşebbüslerinin tenevvüünü ve hattâ milletinin adet ve meraklarını belirtecek bir takım olaylar hazırlaması dikkate şayan ve mânalıdır.

Büyük Britanya'da 1946 da «Büyük Britanya bunu başarabilir» adı altında harpten sonra tertiplenen ilk Ticaret Fuarının kazandığı büyük muvaffakiyet İngiliz imalâtçıları ve mühendislerini cesaretlendirmiş ve bu tarihten sonra her yıl gittikçe artan bir muvaffakiyetle büyük sergiler tertiplenmiştir.

Bu yıl İngiliz Endüstrileri Fuarı 8 ilâ 19 Mayıs tarihleri arasında Londra'da Earls Court ve Olimpia ile İngiliz sanayiinin merkezi mesabesinde olan Birmingham'da Castle Bromwich'de yapılacaktır. 100 den fazla memlekete mensup alıcılara dâvetiyeler gönderilmiş ve ziyaretçilerin her türlü kolaylıklardan faydalanmaları için özel tertibat alınmıştır.

İngiliz Endüstrileri Fuarı ile aynı tarihte, 1923 tenberi ilk defa olarak İngilterede Milletlerarası Pulculuk Sergisi de yapılacaktır. Bu teşebbüs dünyadaki bütün pul meraklıları arasında büyük bir ilgi uyandırmıştır. Hindistan'daki bir meraklı grupu Sergiyi ziyaret için özel bir uçak kiralamışlardır. Pul Sergisi 6 ilâ 13 Mayıs tarihleri arasında Londra'nın meşhur binalarından Park Lane'deki Grosvenor House'da yapılacaktır. Serginin gayesi, 1840 tan bugüne kadar dünyanın her tarafında çıkan pulların kolleksiyonlarını teşhir etmektir. Bu meyanda müteveffa Kral V inci George'un kolleksiyonu ile Kral VI ncı George tarafından toplanılan eşsiz kolleksiyon da teşhir edilecektir.

Elektrik fırını ile meyva soyma

İngilterenin Stovkport şehrindeki firma konservecilik endüstrisinde terakkiye yol açan bir usul geliştirmiştir. Pickering Produce Canners müessesesi, fabrikasına, meyve ve sebzeleri toptan soymak ve ayıklamak için bir elektrik fırını tesis etmiştir. Bu, yeni bir usulün ilk ticarî tatbiki ve iki yıldanberi geniş ölçüde giriştirilen araştırmaların neticesidir.

Yeni fikir aslında, tebabette kullanılan bazı cins sert kabuklu kökleri mekanik usullerle soymak için ortaya atılmıştır. Köklerin üst elyafını kimyevî maddelerle eritmeğe teşebbüs edilmiş, iyi neticeler elde edilemeyince, meselâ soyunması istenilen meyan kökü yüksek suhunetli bir laboratuvar fırınına sokulmuş ve müteakiben soğuk suya atılmıştır. Az sonra tecrübeler meyve ve sebzelere de tatbik edilip iyi neticeler elde edilmiştir. Konservecilik endüstrisinde yapılan denemelerde, görünürde oldukça haşin muameleye tâbi tutulan meyve ve sebzelerin gıda ve koku hassalarını kaybetmediği tespit edilmiştir. Bilâkis fırınlama usulü ile soyma ameliyesinin, renkte yeknesaklık, ezik ve bere yokluğu, şekerin meyveye süratle nüfuzu gibi bariz faydalar temin ettiği anlaşılmıştır.

Bu usulle en iyi neticeler elde edilmesi, elden geçirilen meyvanın olgunluk derecesi ve cinsine bağlıdır. Meselâ olgun erik ve kayısı kabuklarının, fırına girer girmez patlayıp büzüldüğü ve sonradan dikkate şayan bir kolaylıkla çıkarılabildiği tespit edilmiştir. Sert yeşil elmalarla sebzelerden ekserisini daha şiddetli bir ısı muamelesine tâbi tutmak lâzım gelmektedir. Deriler, alttaki ete tesir icra etmeksizin tamamiyle yanıp kavrulmaktadır.

ivol deübüe:Mb

Haftanın Haberleri

KOLERA SALGINI VE AŞILANMAKTAN ÇEKİNENLER

Hindistandan gelen yeni bir habere göre kolera salğını Kalkûtada durmadan artmaktadır. Nisanın son haftasında ölüler yalnız bu şehirde 500 rakamına yaklaşmıştır.

500 rakamı koleradan ölenlerin nisbeti bakımından haftalık bir rekor teşkil etmektedir. Kolera salğınının en mühim âmili süzülmüş su bulunmaması ve müthiş kuraklıktır.

Koleraya karşı girişilen savaşın yakında tesirini göstereceği ümit edilmekte ve halkın aşılanması mecburiyeti hükûmet tarafından tatbik edilmektedir. Fakat bazı müteassıp Hintliler karılarını, kızlarını erkek aşı memurlarına gösterip aşı yapmaktan çekinmektedirler.

——— o ———

FÜZE RAMPLARI

Geçen hafta içinde Amerikaya gizlice girmeğe çalıştığı sırada tevkif edilen ve muhakemesini müteakıb hapsedilen bir Sovyet mühendisi Rus askerî uzmanlarının Arktik bölgesinde Novias adasında füze rampları inşa ettiklerini bildirmiştir. Sovyet esir kamplarından kaçtığını söylemekte olan bu Rus mühendisi bu füze ramplarının Alaskaya tevcih edilmiş olduğunu, bu bölgede bulunan diğer rampların da Norveç ve İsveç'i hedef tuttuğunu ilâve etmiştir.

——— o ———

HİNT İZCİLERİ

Hindistanda bir kız - erkek muhtelit izci teşkilâtının kurulmasına karar verilmiştir. Bunun için çalışmalara başlandığı Yeni Delhiden bildirilmektedir.

———:o:———

ACA İP KOLLEKSİYON

New-York — Senelerden beri «bit» koleksiyonu yapmakta olan Dr. Anderson Hubbard yaşı ilerlediğinden ve koleksiyonunun heba olmasını arzu etmediğinden bunları şimdi dünyanın muhtelif müzelerine dağıtmaya başlamıştır. Şimdiye kadar kataloge edilmiş, ilâçlanmış ve iğnelenmiş 50 sandık bitin dağıtıldığı bildirilmektedir.

———:o:———

HAVAGAZININ TEKLİKESİ ÖNLENİYOR

Londra — Havagazının «tehlikesini» bertaraf etmek maksadiyle İsviçrede araştırmalar yapılmakta olduğu bildirilmektedir. Havagazının açık bırakılması veya sızması yüzünden çok fazla ölümlü kazalar vukua gelmekte olduğunu nazarı itibara alan bazı uzmanlar bu gazın içindeki «tehlikeli» maddeleri yok etmenin yollarını araştırmaya başlamışlardır. Şimdiye kadar Zürih şehrinde yapılan tecrübelerin bazı neticeler vermiş olduğu kaydedilmektedir. Lugano şehrinde de aynı işle meşgul olan bir şirket tehlikesiz hava gazı yapmaya muvaffak olduğunu bildirmiştir. Fakat elde edilen miktar gayet azdır ve şimdi bunun miktarını arttırmanın yolları araştırılmaktadır.

HİKÂYE

Çamlık Oteli

Tercüme eden: KEMALAT

Lapige, bu yaz, Çamlık Oteline inmişti. İlânlarda, buranın fevkalâde havası, bol ve güzel yemekleriyle, iyi bir tatil geçirmek için ideal bir otel olduğu yazılı idi.

Hakikaten hava ve manzara güzeldi yemekler orta, müşterileri ise pek tatsızdı. Şakacı ve neşeli bir adam olan Lapige, yemek saatlerinde bile konuşacak adam bulamıyordu. Yemek uzun bir koridordan ibaretti. 11 Henri stylindeki büfenin üzerinde toz içinde bir geyik başı duruyordu. Duvarda da Alp dağlarının çerçevelenmiş bir tablosu asılı idi. Fakat, tablo öyle yükseğe asılmıştı ki, dağların yanlarına yazılmış olan isimlerini kimse okuyamıyordu. Gözlüklü ihtiyar kadınlar yemek zamanı grup halinde sökün ediyorlardı. **Lapige, hemen hemen** aynı yaşta ve birbirlerine çok benzeyen bu kadınların hısım akraba mı olduklarını pek merak ediyordu. Sofranın diğer ucunda, sıcak memleketlerden birinde gelmiş olan bir aile, büyük oğullarının yaptığı şakalara gülüyordu. Diğer bütün müşteriler bu şakaların tuhaflığını bir türlü anlamıyorlardı. Bu ailenin hepsi gaga burunlu, sarı gözlü ve kalın dudaklı insanlardı. Ağızları dolu iken birbirlerine verdikleri karşılığa bakılırsa, aile münakaşalarının pek hararetli olduğu hükmediliyordu.

Az ilerde, mütekait ve yaşlı subay ailesi, doktorun tavsiye ettiği sıhhî bir yürüyüşten sonra hemen hemen her gün yemeğe gecikiyorlardı.

Aradan bir hafta geçince, Lapige sıkıntıdan bunalmıştı. Manzaranın güzelliğinden, yemeklerden ve müşterilerin budalalığından bıkmıştı. Kendine bir eğlence arıyor, otelin bu tatsız havasından bir nevi intikam almayı düşünüyordu.

Koridorun ucunda bulunan apteshanenin elektriği bulunmadığını ve akşamları oraya bir mum yakıp bırakıldığını farketmişti. Kapısı camlı olduğundan, içerisini bir an için işgal edenin gölgesi, karagöz perdesi gibi aksediyordu. Bunun üzerine bir plân hazırladı.

Odasına koşarak, kartondan insan cesametinde bir adam bedeni oydu. Mumu yaktıktan sonra mevzuubahs yere onu yerleştirdi. Sonra koridorun diğer ucunda asılı duran paltoların arasına gizlenip beklemeye başladı.

Dışarda hava çok kötü olduğundan kimse çıkmaya cesaret edemiyordu. Aradan beş dakika geçince, şişman bir adam göründü, camlı kapıya ilerleyip gölgeyi görünce ısrar etmeden geri döndü. Larige adamın odasına girdiğini işitti. Üç dakika sonra ihtiyar kadınlardan biri, biran tereddütten sonra, azametle çekildi. Bir müddet sonra da, sıcak memleketten gelen ailenin reisi sökün etti, koridorda bir aşağı bir yukarı, şarkı mırıldanarak dolaşarak içeridekinin çıkmasını bekledi.

On dakika sonra da, otelin kadın akpının camına baktıktan sonra söylenerek aşağı indi. Daha sonra, bir gece için gelen geçici müşterilerden biri, merakla seyre daldı. Bir küçük kız da sallanarak beklemeye başladı. Herkes öfkelenmeye başlamıştı, fakat kimse düşüncesini açığa vurmaya cesaret edemiyordu. Gaga burun, kapıya yaklaşarak, hafifçe vurdu. Golge kıpırdamadı cevap veren de olmadı.

Mütekait subay şikâyetçilerden bir grup toplayarak otel müdiriyetine haber vermeğe gitti. Şimdi, o rahat koltuğun, on iki talibi vardı.

Otel müdürü, Mösyö Meyer, aydınlık kapıya yaklaşarak, hakimane bir tavırla:

— Rahatsız mısınız, Mösyö? diye vurdu.

Gene ses yok, o zaman Mösyö. Meğer, kapının tokmağını çevirerek, bir mukavemet umduğu için bütün kuvvetiyle itti. Kapı birden açılınca az kalsın boyl uboyuna taşların üzerine seçilecekti. Orada bulunanlar, kartondan kesilmiş insan şeklini görünce hayret içinde akldılar. Lapige, tam o esnada, yavaşça odasına sıvışmanın ihtiyatlı bir hareket olacağını düşündü.

Otelde, sessizce yapılan soruşturmalar bu oyunu kimin oynadığını bir türlü meydana çıkaramadı. Gayet hüzünlü ve ihtiyatlı bi radam gibi oyun oynamasına kimse ihtimal vermiyordu.

Buna mukabil müşterilerden, şen ve bayağı halli bir tüccar şüpheli nazarla bakıldığından, haftanın sonunu beklemeden oteli terketti.

Yeni iktidar ve işçi davası

(Baş tarafı 1 inci sa: de)

Bu vaziyet karşısında İş Kanununu tadil eden ve Meclis kapanmadan evvel çıkarılan 5518 sayılı kanunun 3 üncü maddesi kalkacak ve İş Kanunu'nu diğer bir çok maddeleri bu arada değişecek demektir.

Yeni iktidarın iş hayatına getireceği en büyük yeniliklerden biri de devlet fabrikalarının alacağı şekildir. Liberalizme meyyal olan yeni iktidarın devlet fabrikalarını hususî şahıslara ne tarzda devredeceği merak edilecek bir keyfiyettir. Bu ameliye yapılırken acaba işçilerin de hissedar olmaları düşünülecek midir?

İş ve işçi bulma dâvasını da yeni iktidar tarafından yeni bir tarzda ele alınmasını beklemekteyiz. Çünkü, bu Partinin programının 5 inci maddesinde «Çalışmak istiyen her işsiz yurddaşa iş bulunmasını demokrat bir cemiyetin başlıca hedeflerinden sayarız.» denilmektedir. Mevcut İş ve İşçi Bulma Kurumu, çalışmak istiyen yurddaşların pek azına bile iş bulmakta güçlük çektiğine göre yeni iktidarın bu sahada bir hamle yapacağını umuyoruz.

Yeni kurulacak hükûmetin en büyük ve en şerefli başarısı muhakkak ki, çalışmak istiyen her işsiz yurddaşa iş bulması olacaktır.

Hulâsa, iş hayatında mühim değişiklikler olacaktır. *HÜRBİLEK*

OKUYUCULARIMIZDAN ÖZÜR DİLERİZ

Yazılarımızın çokluğundan TÜRK ARSLANLARI adlı tefrikamızı koyamadık, okuyucularımızdan özür dileriz.

İSVEÇ İŞÇİLERİLE 7 ay...

No. 16

Konuşan Muzaffer DAYSAL

İsveçte Sürprizler - Bir işçinin evinde - Gökay'a İsveçten selâm - Yurda dönüş

İsveçlileri gayet garip bir sürpriz seven birer insan olarak kabul etmek lâzım geliyor. O'rada bulunduğumuz müddet zarfında; o kadar çok sürprizlerle karşılaştık ki: Bunlardan en enteresanları arasında davet edildiğimiz bir ilk okulda bize verdirilen coğrafya dersidir.

Bu gezilerimiz anında; bir ilk okulu ziyaret ettik. Bütün ders aletleri, projeksiyonda dahil olmak üzere; bulunduğu halde; 4 üncü sınıf coğrafya dersini okuyorlardı. Bir talebe gibi sıralara oturduk. Kendimizi derse kaptırmış öğretmeni dinliyorduk. Bir anda kara tahta üzerinde beliren Türkiye haritasının başına çağrıldık. Öğretmen:

— Şimdi size iki Türkiyeli vatandaş» kendi memleketleri; yurtları hakkında coğrafi bilgi vereceklerdir. Dedi ve elinde bulundurduğu yuvarlak oklavaya benzeyen değneği teslim ederek bir talebenin yanına oturdu. Böyle damdan düşercesine teklif edilen öğretmenlik karşısında imdadımıza İş bankasının cep defterleri yetişti. Esaslı bilgilerin bulunduğu bu defter sayesinde urdumuza ait istatistiklerle bazı izahlarda bulunarak 15 şer dakika süren; kısa birer ders verdik. Bütün talebe en selâhiyetli bir ağızdan dinlenen bu küçük konferansları büyük bir dikkat ve canlılıkla takip etti, durmadan notlar aldı. Biz yurdumuz hakkında verdiğimiz bu malûmatdan ötürü memnunduk. Bu malûmatı dinleyen «Sarı benizli» yavrularda memnundular.

Gezi programları mucibince Stokholmde davet edildiğimiz bir İşçi lokalinde de bir sürprizle karşılaşmıştık. Kütüphanesi, restoranı, müzik salonu ve diğer bütün ihtiyaca cevap verecek durumda olan İşçi lokali işini bitirerek istirahate geldikleri işçilerle tıklım tıklım dolu bir vaziyetde idi. Fabrikalarda staj yaptığımız müddetçe çok yakınlığını gördüğümüz arkadaşımız «Kurtla» buraya geldiğimiz vakit geniş bir alâka görmüştük. Daima neşe kaynağı olan İsveçliler yine aynı neşe havası içerisinde müzik dinliyorlar, dans ediyorlardı. Bir ara müzik kesildi; dans durdu. Ve hiç umulmadık bir zamanda mikrafon başına çağrıldık. Bizi mikrofona davet eden şahsın kısa bir takdiminden sonra bermutad sualler yağmağa başladı.

Sorulan her suali cevaplandırdıktan sonra; hazırlanan büfede İsveç ve Türkiye adına kadehler kalktı.

Bu toplulukta içki içmiyenler de ayrıca bizi bir sual yağmuruna tuttular. Bir ara dünya alkollü içkilerle mücadele cemiyeti reisi yurdumuzdaki «yeşilay» cemiyetinin faaliyetini sordu. Vali ve Belediye başkanımız Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökayın İsveç'e konferansa gelişine temasla; yurtlarında topladığı geniş sempati ve sükseyi izah ederek şahsî ve cemiyetinin selâm ve sagılarını iletmemizi söyledi.

İsveçte işçi evini ziyaretimiz de bizim için zevk olmuştur. Orada bulunduğumuz müddetçe o kadar çok davet karşısında kalıyorduk ki; hepsine icabet edemediğimizden ötürü adeta mahcup oluyorduk. «Örebroda» serpilmiş küçük kundura fabrikalarının birinde staj gördüğümüz bir zamana tesadüf eder.

Bir işçi arkadaş bizi evine öğle yemeğine davet etmişti. Uzun müddet yemeklerine alışamadığımız İsveçlilerin yemeklerine artık intibak etmiştik. Gayet güzel döşenmiş bu işçi evine geldiğimiz vakit itiraf edelim ki; hayretten dona kaldık. Ne güzel bir yuva idi bu ev.

Tek kat üzerine etrafı çam ağaçları ile çevrelenmiş cennetden bır köşede olduğumuzu zannettiğimiz bu işçi evi meğer kışlık evi imiş, yazlığına da ya sayfiye evleri olur veya kamp hayatı geçirirlermiş.

Gayet sade hiç lükse gidilmeden döşenmiş davet edildiğimiz İsveçli işçinin yemek odasından oturma odasına çekilmiş konuşuyorduk. Lât İsveçte işçiye verilen senelik izine dökülünce; davetlisi bulunduğumuz fabrika arkadaşımız:

— İsveçte kanun her işçiye senelik izin tanımıştır. Bu her işçinin kıdemine göre değişir. Senelik izin bir hafta 15 gün ve 1 ay olmak üzere üç bölümde toplanır. Ne olursa olsun, her işçi senelik iznini kullanır ve daima sayfiyeye taşınır. Fakat itiraf etmek lâzımdır ki; biz de azamî iktisada riayet eder ve kazancımızın yetecek bir kısmını tatil devremizde kullanmak üzere toplarız. Esasen her ihtiyacımız sosyal sigortalarımız vasıtası ile temin edildiğinden bir para stok'u yapmak lüzumunu hissetmeyiz. Tek kelime ile «iktisadî istiklâlimiz» e sahibiz her sahada olduğu gibi demişti.

İsveçte yedi ay nihayete ermiş yurt topraklarına dönüş yaklaşmıştı. Bu kadar yakınlık gördüğümüz dost İsveçlilerden ayrılırken duyduğumuz üzüntüyü; bir an evvel memleket topraklarına kavuşmak arzusunun verdiği sevinç ortadan kaldırıyordu. Her arkadaşla ayrı ayrı vedalaşarak İsveçten ayrılırken yurdumuzdan İsveçe giderken duygularımızdan hiçbir şey kaybetmemiş bilâkis tezgâhlarımızın başına bir an evvel dönerek memleketimize faydalı olmak düşüncesi ile sabırsızlanıyorduk.

***

Beykoz deri ve kundura fabrikası nın modelhanesinde bir tezgâh üstünde hatıralarını not ederek sizlere naklettiğim Vasfi Özalpsan ve Hulûsi Özkinin hatıralarının son cümlesini de not ettikten sonra:

— İşte şimdi, buradan çok uzaklarda iken bir an evvel sabırsızlıkla dönmek istediğiniz tezgâhlarımızın başındasınız.

Allah sizleri bu duygu ve düşünceden ayırmasın çok iyi bilirsiniz ki; HER MAKİNE HER TEZGAH ARKASINDA ÇALIŞAN İŞÇİ; İKTİSAT CEPHESİNİN MEHMETÇİGİDİR.

17 Mayıs 1950

Beykoz. M. DAYSAL

SON

Bir Rus İşçisinin Günlük hayatı

Tefrika No: 3

KAHVALTI

Stanof kapıyı hızla vurarak başka suallerin sorulmasına mani oldu. Çamaşır ve yemek kokan mutfağa dönüp tekrar sıra beklemeğe başladı. Lâkin bu sefer, gaz ocağında kahvaltısını pişirmek sırasını bekliyordu. (Moskovanın havagazı, Volga üzerinde bulunan Saratef tesislerinde istihsal olunur ve hava gazı ocakları başşehirde halâ nisbeten nadirdir. Bu yüzden, halkın büyük bir ekseriyeti gaz yağı ocaklariyle ihtiyaçlarını karşılamaktadır).

Nihayet, Stanof, kahvaltısını pişirmeğe başladı ve geveze komşusu Nevski le sohbete daldı. Nevsk, beş çocuk babası ve aynı işçi birliğinde üye idi. Garip bir tipti. Onun eski Bolşe- [illegible] duğunu söylerlerdi. Maamafih, insan bazan onun bir inhirafçı veya Troçkist olduğuna yemin edecek gibi olurdu. Kendinden şüphe ettirecek hiç bir şey söylemezdi ama en sadıkane hisleri iğneli bir şekilde ifade ederdi de.. Ayağını denk atmazsa başına ergeç bir belâ gelebilirdi...

Stanof, reçel kavanozu ile tabağını mutfağın masasına koydu. Bir gün evvelki «Pravda» gazetesini önüne açarak okur gibi yaptı. Sonra, bir iik makalenin enerjik stiline kendini kaptırarak, sahiden okumıya başladı. Bir taraftan çay içerken ve diğer taraftan siyah ekmek ve kızarmış patates yerken, Batı âleminin inhitat ettiğini ve sözde Batı demokrasilerinin acıklı bir durumda olduklarını [illegible] müşahede etti.

Kahvaltıdan sonra «evi» ne dönünce, vaktin hayli ilerlemiş olduğunu gördü. Acele etmeliydi. Fabrikaya geç kalmak olmazdı. Geç kalışlara devamsızlık nazarı ile bakılıyor ve ona göre cezalar tatbik olunuyordu. (Sovyet Hükûmeti, Komünist Partisi Birliği Merkez Komitesi ve İşçi Birlikleri İttihadı Merkez Konseyi tarafından 28 aralık 1938 de müştereken neşrolunan kararname «İşlerini terkedenler, işlerinden izinsiz ayrılanlar, işe muntazaman devam etmiyenler ve vazifelerinden şerefsiz bir şekilde kaçanlar» hakkındaydı, işçi ve iş disiplinini ihlâl edenlerin şiddetle teczye edilmesini âmirdi).

(Devamı var)

Bir sendika başkanının işine nihayet verildi

ğiniz bildirilmişti. Bu defa ikinci ihbarın yapıldığını müteakıp yine aynı günde yani 5.5.1950 tarihine tesadüf eden Cuma günü akşamı saat 21—21,15 de vukubulan ve bir işçinin ölümüyle neticelenen kazanın, zabıta adliye ve hükûmet memurlarının tahkikatı zabıt varakasında, tedbirsizlik ve dikkatsizlikten vukua geldiği bildirilmektedir.

Vardıyanız esnasında kömür işçilerinden üç kişinin böyle paydos saatinden bir saat evvel işlerini ve çalışma yerini terk ederek, yıkanma yeri olmayan bir mahalde yıkanmaları ve bunu itiyat eylemiş olmaları yapılmış olan ihbarlara rağmen vazifenize akt'iyen dikkat etmediğinizi göstermektedir.

....

....

vazifenize devamınıza imkân kalmadığından İş Kanununun 16. cı maddesi ahkâmına tevfikan bugünden itibaren vazifenize nihayet verilerek alâkanızın kesildiği, istihkakınızı almak üzere muhasebeye müracaatınız tebliğ olunur.

Bunun üzerine Niyazi Can Sendikası vasıtasiyle İstanbul İşçi Sendikaları Birliğine ve Birlik yoluyla da Bölge Çalışma Müdürlüğüne başvurmuş bulunmaktadır. Niyazi Dalıbar bu müracaatında şimdiye kadar olup bitenleri uzun uzun nakletmiş ve işine son verilmesine sebep gibi gösterilen ihtarların tertip olduğunu belirtmiştir.

Niyazi Can bu yazıda isnatları teker teker ele alarak cevaplandırmıştır. Bu yazıda ez cümle şöyle denilmektedir:

«1 — Mevzubahis olan 8.3.950 tarih ve 27-380 sayılı ihtar yersizdir, çünkü fabrikada en küçük bir zarar dahi hasıl olmamıştır. Bu ihtar haksızdır çünkü bu vak'anın mesulleri vaktinde kontrol sistemini kaldırmış olan fabrika direktörlüğü ile haber vermiyen çamur değirmencisidir. Yine bu ihtar usulsüzdür, çünkü ihtar tahkikat yapılmadan ve işletme müdürlüğü çiğnenerek verilmiştir.

2 — 5 Mayıs 950 tarih ve 27-636 sayılı ihtara gelince; vak'a tehlikeli ve zararlı olacak şekilde gösterilmiştir. Hakikat, bilirkişi raporuyla da sabit olduğu veçhile tamamen aksidir. Ayrıca 4.5.950 tarihinde saat 16,30—17 arasında bu dairenin mes'ulü olan fırın şefi Hakkı Kılıçaslan işbaşında bulunmadığı gibi, ben de işletme müdürü Bay Wilson'un emriyle saat 15,30 — 17,30 arasında Teknik Okul talebelerini gezdiriyordum.

Bunda bir mesuliyet varsa, hakikî mes'ulün bana başka bir vazife veren, filen fabrikayı kontrol ettiği halde vak'adan haberdar olmıyan âmirim işletme müdürü Bay Wilson olması gerekirdi.

(Üç kişinin böyle paydos saatinden bir saat evvel işlerini ve çalışma yerini terkederek, yıkanma yeri olmayan bir mahalde yıkanmaları ve bunu itiyat eylemiş olmaları) şeklindeki ifade baştan sona kadar hakikate aykırıdır. Çünkü kömürde çalışan işçiler istedikleri zaman mezkûr yere (iş ayakkabıları verilmediğinden çıplak olarak) giderek ellerini yüzlerini yıkamaktadırlar. Vak'a günü toplu olarak değil, teker teker su başına gitmişlerdir. Hattâ 14—22 vardiya işçileri için yıkanacak başka yer yoktur. Çünkü bütün gayretimize rağmen yıkanma yeri saat 21,45 de kapatılmaktadır, işçiler de köşe bucakta yıkanmaktadırlar. Bu husus Sendikaca Çalışma Müdürlüğüne bildirilmişti.

Ayrıca, 20 nisan 950 tarihli imalâtın günlük raporumda, iş yeri olmadığı halde bazı işçilerin fırınlar altında sokulduğunu, vaki olabilecek kazalardan imalât postabaşılarının mes'uliyet kabul edemiyeceklerini bildirdim. Ne tedbir alındı, ne de cevap verildi.

Şimdiye kadar vukubulan kazalar bitaraf olarak tetkik edilirse fabrikanın tedbirsizliği müşahede olunabilir. Fabrikayı şehitliğe çeviren bu hâdiseler, sırf bu eksiklik yüzünden meydana gelmiştir.

3 — Son ölüm hâdisesinde de kasıt olmayıp tedbirsizlik ve dikkatsızlık vardır. Bu hususta tutulan zabıtla sabittir. Tedbirsizlik işverene, dikkatsizlikte ölen işçiye aittir. Filvaki, kazaya meydan veren makinenin nezaretçisi, fırın yağcısı İbrahim Güldiken; olup bitenlerin farkına varamadığı halde, — benki fabrikanın başka yerinde çalışmaktaydım — nasıl farkına varabilecektim.

Görülüyor ki, ekli olarak sunduğum işverenin mektubundaki iddiaların hepsi yalan ve iftira maksulüdür.

Yalancı istismara karşı korunmam hususunda Bölge Çalışma Müdürlüğünün himayesine sığınarak, Türk kanunlarına ve hakkıma güvenerek, neticeyi bekliyorum.»

Bu hâdise, kanunların sarahatine rağmen işçilerin haklarının nasıl çiğnendiğini göstermesi bakımından önemlidir. Bununla bir müddet evelde yine Sendika başkanlarından Mehmet Tosun'un başına aynı hâdise gelmiş ve ilgililerin yakın alâkaları ile o arkadaş işine iade edilmişti.

Bunda ilgililerin aynı titizlikle, hâdiseye müdahalelerini bekliyoruz.

İş ve işçi Bulma kurumundan

—o:o—

İş ve işçi arıyanlara

İş yahut işçi arıyorsan İŞ ve İŞÇİ BULMA KURUMU şubelerine müracaat et. Bu şubeler isteğini parasız yerine getirir.

KURUM ŞUBELERİ

Ankara müdürlüğü	Telefon	:	13686
İstanbul Müdürlüğü	»	:	41367
İstanbul Ajanlığı	»	:	21942
Üsküdar Ajanlığı			
Eyüp Kolu			
Bakırköy Kolu	»	:	16-104
Beşiktaş Kolu	»	:	81849
İzmir Müdürlüğü	»	:	4842
Adana Müdürlüğü	»	·	1152
Konya Müdürlüğü	»	:	191
Eskişehir Müdürlüğü	»	·	51
Bursa Müdürlüğü	»	:	1963
Trabzon Müdürlüğü	»	.	110
Samsun Müdürlüğü	»	·	340

İşinden çıkarılan işçi mümessilleri

(Baştarafı 1 incide)

yere çıkarılamıyacağı hususuna da işveren Mihail Çikvaşvili 4 üncü mümessil Mehmet Tunarın devamsızlığını, 3 üncü mümessil Şaban Dinç'in fabrika dahilinde portakal sattığını ileri sürmektedir.

Kendisi ile görüşen bir arkadaşımıza Mehmet Tunar;

— Ben; Vilâyet Hakem Kurulunda da söylediğim gibi bazı zamanlarda rahatsızlığımdan ötürü devam edememiş, fakat br yıl zarfında işimin başından ayrılmış değilim. Oysaki fabrika doktoruna her müracaatimde sadece bir aspirin vermekle iktifa ediyorlardı.

Diğer taraftan Şaban Dinç de:

— Böyle bir yersiz isnada hiçbir aklıselim insan inanmaz. Ben Portakal satıcısımızdım. Yoksa lâstik işçisi mi? Bunu kendisi bilmiyormuydu? Demiştir.

Vilâyet Hakem Kurulu icabederse bir ikinci toplantı yaptıktan sonra kararı işçilere tebliğ edecektir.

HÜRBİLEK
HAFTALIK GAZETE

Sahibi: İstanbul İşçi Sendikaları Birliği
Yazı işlerini fiilen idare eden
Seyfettin Demirsoy

—o:o—

Basıldığı yer
ALİŞAN DOBRA MATBAASI
Telefon : 25489

Yunus Çimento Fabrikasının iç yüzü

(Baş tarafı 1 incide)

çocuğu ve bir ihtiyar annesi vardı.

Şimdiden söyleyelim, bu işçinin ölümünden ve bir ailenin çarçabuk sefalete düşmesinden mesul olan nazarımızda düpedüz fabrika umum müdürü Belçikalı CAMİLLE SAMERAY ile yardakçılarıdır.

Kaza günü saat 21,30 raddelerinde, kömür vagonetlerini doldurduğu yere 3—4 metre yakın bulunan yıkanma musluğuna giden Mustafa, el, yüz ve ayaklarını yıkadıktan sonra, ihtimalki fırının hararetiyle kurunmak ve ayakkabı giymek için, fırın mesned makaralarının döndüğü ayak betonu üzerine çıkıp deniz tarafında bulunan makaraya yakın oturmuş-

Vak'anın ne şekilde cereyan ettiğini gören kimse olmadığından bunun hakkında ancak faraziye yürütülebilir.

Bu makine kısmının nezaretçisi olan fırın yağcısı İbrahim Güldiken kazadan beş dakika evvel makaralarının yanından geçtiği zaman orada hiç kimsenin bulunmadığını söylüyor ve kaza olduğu anda, yine yıkanmağa gelmiş olan arkadaşı Emin Reis, başını musluğun altında yıkamakla meşgul olduğunu demiştir. Zavallı arkadaşımızın «gidiyorum» bağırmasiyle başını kaldıran Emin gördüğü manzaradan ürkerek kaçmış. On metre ötede, Nuri Uzkamış ismindeki işçi feryadı duyunca haber vermeğe koşmuş. Kömür küreklerinin kontrolu ile meşgul olduğu anda, eski ve tecrübeli işçilerden İbrahim Filiz vaziyeti görür görmez makaraları durdutmağa koşmuş ise de iş işten geçmişti ve şehitlerimizin upuzun listesine bir iş kurbanı daha ilâve edimişti.

Şahit olmadığı için kazanın ne şekilde cereyan ettiğini ancak bir makine uzmanı meydana çıkarabilir.

Muhtemel olarak ölen Mustafa, suda dönmekte olan makaranın yalağının kenarına oturmuş ve her nasılsa muvazenesini kaybedip arkaya düşmüştür. Doğrulmak için makaraya sağ elini dayamış ve makara gayet yavaş döndüğü için tehlikeyi sezmiyerek birdenbire sağ eli makara ile makaranın yatağı arasında sıkışınca «gidiyorum» diye bağırmış. Sonu malûm, sağ elinden sonra bütün sağ kolunu ezilerek makara ile makaranın yatağı arasına geçmiş ve öbür taraftan çıkmış. Kolu omuzundan kopmadan önce, biçarenin vücudunun sağ kısmını makaranın altına çekmiş ve bir kelimeden fazla söylemeğe vakit olmadan bayılmış ve anî olarak makaranın altında can vermiş.

Ancak ertesi sabah, elektrikçiler ile fırın dairesi şefinin müdahalesiyle ve makineleri ters döndürmek suretile, ceseti makaranın altından çıkarılabildi.

Zabıtaca yapılan tahkikata göre bu ölümde kast olmayıp sırf tedbirsizlik ve dikkatsizlik vardır. Kanaatımızca dikkatsızlık ölen arkadaşımız Mustafaya ait ise de, tedbirsizlik inkâr edilemez şekilde fabrika umum müdürüne aittir. Çünkü müdüriyet kanununun emerttiği şekilde işçilere iş ayakkabısı verip ve sıcak su bulunan yıkanma ve duş yerini lâzım olduğu zamanlarda açık tutsaydı, sırf el ve yüz yıkamak için mevcut olan bir musluğa, ayak üstü cambazlık yaparak hiç kimseyi soğuk su ile vücudunun yarısını yıkadıktan sonra, fırının hararetiyle kurunmağı düşünmiyecekti. İş ayakkabısı meselesini, ilk defa olarak 11.12.949 tarihinde Genel Kurulca: «İş elbisesinin parasız verildiği gibi, iş ayakkabısının da parasız verilmesini temin etmek» şeklinde sendikanın çalışma programına alınmıştır.

Fabrikadaki gayrî fennî cihetler meselesini 26.9.950 tarihinde:

«Fabrikanın içinde çok yerlerde fennin icabettirdiği tedbirler alınmadığından veya işçilerin bilgisizliğinden işçiler haddinden fazla yoruluyorlar, vaktinden evvel yıpranıyorlar, sıhhatleri hattâ çok defa hayatları bile tehlikeye giriyor. Kültürel kurumlarla işbirliği yaparak işçileri tenvir etmek; işverenlerle işbirliği yaparak fabrikanın içindeki eksikleri tamamlamak programımızdandır.» şeklinde, Sendikanın çalışma programına ilâve edilmiştir.

Yıkanma yeri meselesi o da 11.12.949 tarihinde Genel Kurulca:

«Muntazam soyunma ve yıkanma yerleri temin etmek» şeklinde sendikanın çalışma programına alınmıştı.

Her üç meseleyi, Sendikamızın fabrika ile işbirliği yapmak arzusunu ve programımızı 31 Aralık 1949, 4 nisan 1950, 19 Nisan 1950 gine 19 nisan 1950 tarihli ve 20, 30, 32 ve 33 sayılı mektuplariyle fabrika umum müdürüne bildirilmiş ise de mektuplarımıza cevap verilmemiş ve fabrikaca alınmış olan yegâne tedbir sendika başkanını işten çıkarmak üzere gereken hazırlıkları yapmaktan ibaret olmuştur.

O şekilde ve evrakı müsbiteye dayanarak, ikaz edildiği halde tedbir almamış ve tedbir alınmasına mâni olmuş olan umum müdür CAMİLLE SAMERAY tedbirsizliği, kini ve sendikaya karşı garezinden dolayı Mustafa Özdemirin ölümüne sebebiyet verdiğini ispat etmiş oluruz.

Fabrika umum müdürünün gayrî kanunî hareketleri sendikayı 1 mayıs 1950 tarihli ve 36 sayılı şikâyet mektubunu, Bölge Çalışma Müdürlüğüne göndermeğe mecbur ettiği gibi Sendikalar Birliğine 40 sayı ve 3.5.950 günlü mektubu ile, Yunus Çimento Fabrikası İşçi Mümessillerine 38 sayı ve 3.5.950 günlü mektubu ile, Bölge Çalışma Müdürlüğüne 39 sayı ve 3.5.950 günlü mektubu ile, Yunus Çimento Fabrikası Müdürlüğüne 37 sayı ve 1.5.950 günlü mektubu ile bildirilmiş olan İşveren ile Sendika Başkanı arasında tek başlı ihtilâfı yaratmıştır.

İşçisinin sıhhatına ve hayatına zerre kadar kiymet vermiyen ve ayrıca her vesile ile sınıf kavgaları yaratmağa gayret eden Belçikalı efendimiz, ya kafasını değiştirsin veya kendi memleketine dönüp, orada kendi işçileriyle istediği kadar sınıf kavgası yapsın ve başımıza belâ olmasın.

Türk işçisi grev istemiyor, patırdı istemiyor, sınıf kavgası istemiyor, kin ve taassubun kurbanı olmak istemiyor. patırdı istemiyor, sınıf kavgası istemiyor, kin ve taassubun kurbanı olmak istemiyor.

Bunu vaktinde anlamamış olan Yunus Çimento Fabrikası umum müdürü, Tanrı adaletine hesap vermeden evel insanların adaletine hesap versin.

Yunus Çimento Fabrikası İşçi Sendikası Yönetim Kurulu adına İdare Komitesi